

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marta Sawińska
Sędziowie:	SSA Katarzyna Wołoszczak SSA Ewa Cyran (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2014 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **R. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.**

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział wO.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 5 września 2013 r. sygn. akt VII U 1018/12

z m i e n i a zaskarżony wyrok i oddała odwołanie.

SSA Ewa Cyran (spr.)	SSA Marta Sawińska	SSA Katarzyna Wołoszczak
----------------------	--------------------	--------------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 maja 2012 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., po rozpoznaniu wniosku z dnia 8 lutego 2012 r., na podstawie przepisów art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) odmówił R. W. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, albowiem Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 27 kwietnia 2012 r. stwierdziła, iż nie jest ona niezdolna do pracy. Jednocześnie, organ rentowy uchylił decyzję z dnia 26 marca 2012 r.

Odwołanie od tej decyzji złożyła R. W. podając, że domaga się zmiany zaskarżonej decyzji, gdyż stan jej zdrowia się pogarsza, a stwierdzona u niej dolegliwość nie może być leczona operacyjnie.

Sąd Okręgowy – Wydział Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 5 września 2013r. (sygn. akt VII U 1018/12) zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującej R. S. – W. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od miesiąca wniosku to jest od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia 16 listopada 2014 roku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

R. W. urodziła się w dniu (...), z zawodu jest krawcową, ostatnio pracowała jako sprzedawca.

Decyzją z dnia 10 sierpnia 1998 r. organ rentowy przyznał odwołującej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 18 lipca 1998r. początkowo do 31 sierpnia 1999r. , której wypłata kontynuowana była w następnych latach aż do 31 sierpnia 2001 r. Decyzją z dnia 24 września 2001 r. organ rentowy wstrzymał odwołującej świadczenie rentowe od 1 września 2001 r..

W dniu 6 września 2002 r. odwołująca złożyła kolejny wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 3 października 2002 r. ZUS odmówił odwołującej przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. R. W. wniosła odwołanie od powyższej decyzji do Sądu Okręgowego w Poznaniu. Wyrokiem z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt VII U 6317/02) Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił odwołanie. Wyrokiem z dnia 2 lutego 2006 r. (sygn. akt III AUa 1246/04) Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację odwołującej od powyższego wyroku.

W dniu 22 czerwca 2004 r. odwołująca złożyła kolejny wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 30 sierpnia 2004 r. ZUS odmówił odwołującej przyznania prawa do renty. Odwołująca wniosła odwołanie od powyższej decyzji do Sądu Okręgowego w Poznaniu. Wyrokiem z dnia 1 marca 2006 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił decyzję z dnia 30 sierpnia 2004 r. w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do renty z tytułu okresowej częściowej niezdolności do pracy poczynając od dnia 1 czerwca 2004 r. na okres do 31 marca 2006 r..

W dniu 30 marca 2006 r. odwołująca złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres. Decyzją z dnia 11 lipca 2006 r. organ rentowy odmówił odwołującej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. R. W. odwołała się od powyższej decyzji do Sądu Okręgowego w Poznaniu. Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2007 r. (sygn. akt VII U 1381/06) Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 11 lipca 2006 r. w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nadal od dnia 1 kwietnia 2006 r. do dnia 31 marca 2007 r. , której wypłata była następnie kontynuowana do 30 września 2008r..

W dniu 2 grudnia 2008 r. odwołująca złożyła nowy wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres. Decyzją z dnia 17 marca 2009 r. ZUS odmówił odwołującej przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Odwołująca wniosła odwołanie od powyższej decyzji do Sądu Okręgowego w Poznaniu. Wyrokiem z dnia 29 marca 2010 r. (sygn. akt VII U 497/09) Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił odwołanie. Wyrokiem z dnia 31 marca 2011 r. (sygn. akt III AUa 665/10) Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację odwołującej od powyższego wyroku.

W dniu 29 czerwca 2010 r. odwołująca złożyła kolejny wniosek o przywrócenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 29 października 2010 r. ZUS odmówił odwołującej przywrócenia prawa do renty.

W dniu 8 lutego 2012 r. odwołująca po raz kolejny złożyła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. W orzeczeniu z dnia 8 marca 2012 r. Lekarz Orzecznik ZUS rozpoznał zespół bólowy kręgosłupa na tle zmian zwyrodnieniowych bez ograniczenia sprawności ruchowej organizmu, zmiany zwyrodnieniowe stawów rąk, wysiłkowe nietrzymanie moczu w następstwie usunięcia narządu rodnego oraz nawracające zapalenie ucha środkowego po stronie prawej z ograniczeniem słuchu i stwierdził, iż odwołująca nie jest niezdolna do pracy. W związku z tym, decyzją z dnia 26 marca 2012 r. organ rentowy odmówił odwołującej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W dniu 29 marca 2012 r. odwołująca wniosła sprzeciw od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 8 marca 2012 r. Sprawa została skierowana do Komisji Lekarskiej ZUS. W orzeczeniu z dnia 27 kwietnia 2012 r. Komisja Lekarska ZUS, stwierdziła, iż odwołująca nie jest niezdolna do pracy, rozpoznając u niej zespół bólowy kręgosłupa LS i szyjnego bez objawów ubytkowych i bez deficytu funkcji ruchu, chorobę zwyrodnieniową stawów rąk bez upośledzenia funkcji,

zapalenie ucha środkowego prawego nawracające, niedosłuch wydolny socjalnie, stan po usunięciu macicy drogą brzuszną, wysiłkowe nietrzymanie moczu i zaburzenia depresyjno-lękowe w wywiadzie.

W dniu 8 maja 2012 r. ZUS wydał zaskarżoną decyzję, w której jednocześnie uchylił decyzję z dnia 26 marca 2012r.

W toku postępowania Sąd przeprowadził dowód z opinii zespołu biegłych sądowych: laryngologa, neurologa, ortopedy, psychiatry, psychologa, ginekologa i urologa.

Biegły ginekolog w opinii z dnia 17 października 2012 r. rozpoznał u odwołującej stan po usunięciu macicy bez przydatków (1998 r.), niewielkiego stopnia obniżenie przedniej ściany pochwy, zmiany zanikowe śluzówki pochwy, objawy zespołu klimakterycznego i nietrzymanie moczu.

Biegli ortopeda, neurolog, psychiatra, psycholog i laryngolog w opinii wydanej w dniach 25 października, 7 listopada i 18 grudnia 2012 r. rozpoznali u odwołującej zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne kręgosłupa z zespołem bólowym - bez istotnej dysfunkcji ruchowej i bez objawów korzeniowych, sprawność umysłową na poziomie przeciętnym bez wykładników organicznego uszkodzenia CUN, stan psychiczny wyrównany, przewlekłe zapalenie ucha środkowego prawego, prawostronny niedosłuch dużego stopnia oraz stan po tonsylektomii w przeszłości.

Powyżej powołany skład biegłych nie stwierdził, że odwołująca jest niezdolna do pracy.

Biegła urolog w opinii z dnia 8 maja 2013 r. rozpoznała u odwołującej wysiłkowe nietrzymanie moczu II st. wg Mazurka, nadreaktywność pęcherza moczowego, stan po usunięciu macicy bez przydatków z powodu mięśniaków oraz stan po usunięciu wyrostka robaczkowego i stwierdziła, że odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy od dnia wykonania u niej badania urodynamicznego w dniu 16 listopada 2011 r. na okres 3 lat z powodu wysiłkowego nietrzymania moczu i nadreaktywności pęcherza moczowego, albowiem od ostatniego badania urodynamicznego z 8.12.2010r. w stosunku do badania z dnia 16.11.2011r. doszło do pogorszenia funkcji pęcherza moczowego.

W opinii łącznej z dnia 9 czerwca 2013 r. wszyscy biegli sądowi orzekli, że odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy od dnia wykonania u niej badania urodynamicznego w dniu 16 listopada 2011 r. na okres 3 lat z powodu wysiłkowego nietrzymania moczu i nadreaktywności pęcherza moczowego.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając, odwołanie za zasadne.

Kwestią bezsporną między stronami było, iż odwołująca posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy.

Przedmiotem sporu pozostawało natomiast, czy z powodu naruszenia sprawności organizmu odwołująca jest częściowo lub całkowicie niezdolna do pracy zarobkowej i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, a w związku z tym, czy pozwany organ rentowy dokonał prawidłowej oceny stanu sprawności organizmu odwołującej, biorąc pod uwagę możliwość wykonywania dotychczasowej pracy przy uwzględnieniu jej rodzaju i charakteru, poziomu wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych odwołującej.

W świetle powołanych powyżej przepisów nie budzi wątpliwości, iż niezdolność do pracy uzależniona jest od stopnia naruszenia sprawności organizmu, co może być stwierdzone tylko przez lekarzy specjalistów. W kwestiach bowiem wymagających wiadomości specjalnych - a taką jest bez wątpienia kwestia istnienia choroby - sąd winien posiłkować się biegłymi, nie zaś zajmować stanowisko samodzielnie (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2000r., IV CKN 1209/00, Lex nr 52621).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe uzasadnia przekonanie zdaniem Sądu Okręgowego, że odwołująca jest częściowo niezdolna do pracy. Za takim ustaleniem przemawia treść opinii łącznej powołanych w sprawie biegłych, opartej przede wszystkim na ocenie stanu zdrowia odwołującej dokonanej przez biegłą urolog.

Rozpoznane u odwołującej schorzenia o podłożu urologicznym w postaci wysiłkowego nietrzymania moczu i nadreaktywności pęcherza moczowego powodują u niej częściową niezdolność do pracy od dnia 16 listopada 2011 r. (tj. od dnia wykonania badania urodynamicznego) na okres 3 lat. Wysiłkowe nietrzymanie moczu stwarza odwołującej problemy natury higienicznej, zaburza funkcjonowanie w społeczeństwie i nie predestynuje do pracy w zespole. Stopień nasilenia tego schorzenia uniemożliwia odwołującej wykonywanie pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji, a z uwagi na współistnienie u niej nadreaktywności pęcherza moczowego, operacyjne jego usunięcie nie jest obecnie możliwe. Biorąc pod uwagę wyniki badania urodynamicznego z dnia 8 grudnia 2010 r. oraz z dnia 16 listopada 2011 r. stwierdzić należy, iż u odwołującej nastąpiło pogorszenie funkcji pęcherza moczowego w postaci zmniejszenia jego podatności. Również w wykonanych u odwołującej badaniach urodynamicznych z 2005 r., 2007 r. i 2008 r. obserwowano stopniowe pogorszenie funkcji pęcherza moczowego w postaci zmniejszenia jego pojemności cystometrycznej, a w rezultacie zmniejszenie jego podatności.

Sąd nie dopatrywał się sprzeczności treści powyższej opinii z zasadami logiki czy doświadczenia życiowego. Opinia ta została oparta na wnikliwej analizie dokumentacji medycznej zgromadzonej w aktach pozwanego organu rentowego i aktach sądowych. Podkreślić należy, że opinia biegłych nie była kwestionowana przez pozwany organ rentowy ani przez odwołującą.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Oznacza to, iż datą przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy może być najwcześniej pierwszy dzień miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o rentę, niezależnie od ustaleń biegłych co do tego, kiedy niezdolność do pracy powstała. Pomimo zatem, iż w przedmiotowej sprawie biegli stwierdzili częściową niezdolność do pracy odwołującej już od dnia 16 listopada 2011 r., świadczenie rentowe z tego tytułu należy się jej od miesiąca, w którym zgłosiła wniosek o rentę, tj. od lutego 2012 r. Datę końcową częściowej niezdolności do pracy odwołującej Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowane przez strony ustalenia biegłych.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od miesiąca wniosku, tj. od 1 lutego 2012 r., do 16 listopada 2014 r..

Wyrok ten w całości apelacją zaskarżył pozwany organ rentowy zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art.57 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Wskazując na ten zarzut apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Odwołująca wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy odwołująca R. W. jest niezdolna do pracy choćby częściowo, na jaki okres i kiedy niezdolność ta powstała.

Na wstępie niniejszych rozważań, należało powołać podstawy prawne orzeczenia. Zgodnie z przepisem art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity – Dz.U. z

2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.), świadczenie rentowe z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach wskazanych w ustawie albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Ustęp 2 tego artykułu stanowi, że przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Przepis art. 12 cyt. ustawy stanowi, iż niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 cyt. ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

- 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji;
- 2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Zgodnie z treścią art. 59 ust. 1 cyt. ustawy osobie, która spełniła warunki określone w art. 57, przysługuje:

- 1) renta stała - jeżeli niezdolność do pracy jest trwała;
- 2) renta okresowa - jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa.

Zgodnie z art. 61 cyt. ustawy prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy.

Przywrócenie prawa do renty następuje ex lege w razie ponownego powstania niezdolności ubezpieczonego do pracy w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa przysługującego mu uprzednio, jeżeli prawo to ustało wskutek ustąpienia niezdolności do pracy (por. wyroki SN: z dnia 7 listopada 2001 r., II UKN 565/00, OSNAPiUS 2003, nr 14, poz. 340; z dnia 20 lutego 2006 r., I UK 170/05, OSNPUSiSP 2007, nr 1-2, poz. 30).

Nie ma tu znaczenia, czy dochodzi do przywrócenia tego samego stopnia niezdolności do pracy. Jeżeli przywróceniu prawa do renty towarzyszy zmiana stopnia niezdolności do pracy w stosunku do pierwotnie przyznanego świadczenia, organ rentowy dokona tylko odpowiedniej korekty wysokości renty.

Zważyć również należy, iż sam moment ustalania przywrócenia prawa do renty nie jest istotny w tym sensie, że może do niego dojść także po upływie 18 miesięcy od ustania prawa do renty. Ważne jest tu tylko, by ponowna niezdolność do pracy powstała w ciągu 18 miesięcy od ustania tego prawa.

Odwołująca nie spełniła wszystkich wymaganych prawem warunków przyznania prawa do renty albowiem jej częściowa niezdolność do pracy nie powstała w okresach wskazanych w ustawie albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Odwołująca ostatnio przed powstaniem niezdolności do pracy podlegała ubezpieczeniu społecznemu do dnia 1 października 2009r., zatem niezdolność do pracy winna więc powstać do dnia 1 kwietnia 2011r.

Tymczasem niezdolność do pracy powstała w dniu 16 listopada 2011r. a więc po upływie okresu o jakim mowa w art.57 ust. 1 pkt.3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 17 grudnia 1998r..

Zainteresowana nie spełniła nadto warunku z art. 61 cyt. ustawy normującego przywrócenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Odwołująca pobierała ostatnio bowiem rentę z tytułu niezdolności do pracy do dnia 30 września 2008r.. Od ustania więc prawa do renty do dnia 16.11.2011r. tj. daty częściowej niezdolności do pracy minął okres dłuższy niż 18 miesięcy.

W tym stanie rzeczy uznając apelację za zasadną Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

SSA Ewa Cyran (spr.)	SSA Marta Sawińska	SSA Katarzyna Wołoszczak
----------------------	--------------------	--------------------------